

Groen en Heem Actueel

Nr.2, November 2015

Nieuwsbrief van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard e.o. betrokken bij onze natuur en cultuurhistorie!

Correspondentieadres

Groen en Heem Valkenswaard e.o., Oranje Nassaustraat 63, 5554 AE, Valkenswaard
+31-(0)40-22 60 010, info@groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Bas Verbeek, (eindredactie en lay-out)
Albert Aten en Lambert de Brouwer (redactieleden)

Agenda

November

Vr 13: Gesprek Wethouder Tindemans

Januari

Za 1: Nieuwjaar***/**

December

Vr-Za 25-26: Kerstmis

Vr 31: Oudjaar

Over de activiteiten met:

een ster* : meer informatie in dit nummer
twee sterren** : wordt u nog over
geïnformeerd.

drie sterren*** : datum onder voorbehoud

Wist u dat...

...de bestuurswijzigingen officieel zijn;
...wij Albert bedanken voor zijn werkzaamheden als voorzitter voor de vereniging;
...onze Facebook pagina in de lucht is;
...de A2-bezwarencommissie onze bezwaren Markt 55 heeft afgewezen;
...ook de Dommelsch bierbrouwerij geen enkele beschermde monumentale status heeft;
...een landschappelijk erfgoed uit handen projectontwikkelaar is gered;
...onze Groen en Heem wandeling een groot succes was;
...nieuwe leden van harte welkom zijn!

Van het Bestuur

Bestuurswijzigingen officieel

Tijdens de bestuursvergadering op 14 september 2015 werden de nieuwe bestuursleden officieel geïnstalleerd. Ook werd afscheid genomen van Albert als voorzitter waarbij hem een blijk van waardering werd overhandigd. Wij willen Albert nogmaals hartelijk danken voor zijn jarenlange inzet voor de vereniging en zijn blij dat Albert als vicevoorzitter blijft deelnemen in het bestuur.

Brief aan het College van de gemeente Valkenswaard

Naar aanleiding van een gesprek met wethouder Tindemans heeft het bestuur van Groen en Heem Valkenswaard e.o. besloten een brief te schrijven aan het college van Burgemeester en Wethouders met het verzoek om als klankbordgroep vroegtijdig betrokken te worden bij (plan) ontwikkelingen die van invloed zijn op natuur, milieu en cultuurhistorie. Inmiddels is een afspraak gemaakt om op 13 november, samen met het IVN, een en ander verder te bespreken.

Facebook

Onlangs is de Groen en Heem [Facebook pagina](#) "online" gegaan. Door middel van deze Facebookpagina kunnen wij u ook online voorzien van het laatste nieuws en updates

over onze vereniging en over het Groen en Heem van Valkenswaard.

Oproep nieuwe leden

Voor slechts €10,- per jaar helpt u ons bij het realiseren van onze doelstelling tot behoud en versterking van natuur en cultuurhistorie in Valkenswaard en omgeving! Meld u dan nu aan via info@groen-heemvalkenswaard.nl

Wilt u wel uw steun aan ons geven maar geen lid of actieve vrijwilliger zijn? Dan is uw vrijblijvende bijdrage als donateur uiteraard ook van harte welkom!

CONTRIBUTIE 2015

Onlangs riepen wij in het *Groen en Heem Actueel* onze leden op om de door het bestuur vastgestelde contributie van €10,- voor het jaar 2015 te voldoen. Inmiddels heeft een groot aantal leden aan deze oproep gehoor gegeven.

Hierbij doen wij opnieuw een beroep op u om, uiteraard indien u uw bijdrage voor het lidmaatschap nog niet heeft betaald, de contributie voor dit jaar 2015 van €10,- per huishouden, alsnog over te maken op banknummer **NL33INGB0002813008**, ten name van Groen en Heem Valkenswaard e.o.

Informatief

Populieren langs de Dommel

Lopende over de zandpaden langs de Dommel, tussen Dommelen en Valkenswaard, kun je genieten van het ruisen van de populieren, en de roep van de Wielewaal in voorjaar en zomer.

De populier (*Populus* = het Latijnse woord voor "volk". De Romeinen noemden hem zo, omdat het ritselen van het blad hen deed denken aan het gemurmel van een mensenmassa), is een bekende, vaak het landschap bepalende verschijning in onze omgeving. Als bomenrij omzoomt hij veelvuldig wegen en watergangen of bakent percelen af.

Dat het landschap op deze manier is ingericht, hebben we voor een groot deel aan Napoleon te danken, die zijn militaire ideeën ook in het landschap vertaald wilde zien. Streng in het gelid staand, doen de populieren denken aan een garde soldaten. De afstand tussen de opeenvolgende bomen was door Napoleon exact voorgeschreven, zodat het aantal soldaten dat er aan voorbij marcheerde, snel kon worden bepaald.

Al sinds de 18^e eeuw komen talrijke populierensoorten in Nederland voor. Het zijn o.a. kruisingen tussen de inheemse zwarte populier (die wel 300 jaar oud kan worden) en de Noord-Amerikaanse populier.

Populieren horen tot de wilgenfamilie en hij geldt in de symboliek daarom als Boom van het Water.

Bij boeren is de populier altijd geliefd geweest. Hij leverde het gemakkelijk te bewerken hout voor het maken van klompen; de schors leverde looistof voor de leerlooierij of een gele kleurstof voor het verven van linnen. Voor het

vullen van kussens en dekens verzamelde men het katoenachtige pluus rond de rijpe zaden.

Populieren zijn belangrijke gastheren voor insecten, vlinders en nachtvlinders en kevers. Vandaar dat ze erg bij vogels en vleermuizen in trek zijn!

Herfst...op leven en dood

De *vliegenzwam* en het *elfenbankje*

Door zijn vlammende verschijning valt hij weer onmiddellijk op, deze herfst: de *vliegenzwam* (*Amanita muscaria*). Zoals deze exemplaren in Dommelen, onderaan een berk tussen de eiken. Op leven.

De *vliegenzwam* leeft in symbiose met zijn vriend, een levende boom. Dat kan ook een eik zijn, of een tamme kastanje, een beuk, den of spar. Zijn ondergrondse schimmel groeit om de haarwortels van de boom (samen vormen zij dan het mycorrhiza), die daardoor, met behulp van de schimmel, beter voedingsstoffen en water uit de bodem kan opnemen. Ook de paddenstoel heeft voordeel van deze samenwerking; de schimmel ontvangt suikers van de boomwortels. Zijn Nederlandse naam dankt de *vliegenzwam* vermoedelijk aan het feit dat uit een stofje uit zijn rode hoed een vliegendodend middel gemaakt kon worden.

Hoewel het *elfenbankje* het hele jaar door groeit, kijken we er in dit jaargetijde toch weer eens extra goed naar. Vele mooie kleuren heeft hij; wit, beige, blauw, groen, zwart... *Trametes versicolor*, is zijn Latijnse naam dan ook. Het

laatste betekent "veelkleurig". Zijn Nederlandse naam spreekt tot de verbeelding, vooral bij kinderen.

Op de foto is hij te zien op de stonk van een afgezaagde haagbeuk.

Een saprofyt. Het *elfenbankje* groeit op dood hout van loofbomen, maar ook wel op dat van een spar. Hij doet echter goed werk en schept weer nieuw leven. Zijn schimmeldraden (mycelium) zorgen voor een snelle afbraak van de stonk, die dan zo weer voedingsstoffen aan de bodem toevoegt.

Nieuws en actualiteiten

Bomenkap ten behoeve van aanleg Westparallel-N69 voorkomen

De provincie had een vergunning aangevraagd voor de kap van 45 bomen in Valkenswaard en voor 122 bomen in Veldhoven. De kap zou nodig zijn voor het doen van archeologisch proefsleuvenonderzoek in verband met de aanleg van de Westparallel-N69. Na overleg met archeologen bleek dat kap van zo'n groot aantal bomen voor het onderzoek niet nodig was. Zoals bekend is er ook door een aantal natuurverenigingen beroep ingesteld bij de Raad van State tegen de aanleg van de WP-N69 (uitspraak verwacht januari 2016) en heeft de provincie al in februari 2015 aangegeven geen onomkeerbare activiteiten uit te voeren en te wachten op de uitspraak van de rechter. Het bevreedde ons dan ook dat er toch een kapvergunning werd aangevraagd. Gelukkig heeft de provincie, na ingrijpen van Groen en Heem Valkenswaard e.o. ingezien dat men zich aan haar eigen toezeggingen dient te houden en zijn de vergunning-aanvragen ingetrokken. We blijven de ontwikkelingen rondom de mogelijke aanleg van de WP-N69 nauwlettend volgen.

Dommelkwartier

In onze editie Groen en Heem Aktueel van augustus 2015 brachten wij u op de hoogte van ontwikkelingen met betrekking tot het

bouwplan Dommelkwartier. Graag geven wij u inzicht in de laatste stand van zaken.

De gemeenteraad van Valkenswaard heeft op 24 september 2015 met overgrote meerderheid ingestemd met het woningbouwprogramma voor de periode 2015-2025. De raad heeft een integrale afweging gemaakt en een noodzakelijk prioritering aangebracht, nodig aangezien de gemeente wettelijk verplicht is om bouwplannen te toetsen aan de zogenaamde Ladder Duurzame Verstedelijking (eerst bouwen op beschikbare binnenstedelijke locaties). De provincie gaf aan dat Valkenswaard de komende tien jaren niet meer dan zo'n 877 woningen mag bouwen en dat er onherroepelijke plannen zijn voor zo'n 750 woningen. Er resteert dus nog een behoefte aan zo'n 130 woningen. Uit onderzoek door een landelijk gespecialiseerd bureau blijkt dat Valkenswaard binnenstedelijk ruimte heeft om 550 tot 1050 woningen te bouwen. Daarnaast zijn er nog eens 250 tot 750 woningen mogelijk op bijvoorbeeld locaties van leegstaande of leegkomende bedrijfspanden, kantoren e.d. en staan er in Valkenswaard ruim 600 bestaande woningen, in allerlei prijsklassen, te koop. De overduidelijke conclusie is dan ook dat bouwen in het buitengebied, zoals Dommelkwartier

beoogt, wettelijk niet mogelijk en onnodig is om, zowel in kwantiteit als in kwaliteit te voorzien in de behoefte.

Daarmee is landschappelijk waardevol erfgoed van Valkenswaard gered uit handen van de projectontwikkelaar. Zoals bekend bevatten de gebieden Hoppenbrouwers en vooral Weegbree een schat aan archeologische overblijfselen, zoals bijvoorbeeld uit de ijzertijd en is er sprake van aanwezigheid van zeer belangrijke cultuurhistorisch elementen van onze regionale identiteit. De gebieden bevatten kenmerkende vroegere Brabantse landschapspatronen, een unieke overgang van het beekdal naar een open akkercomplex met daarbij de middeleeuwse bolle akkers.

Onze Dommelsch Brouwerij in gevaar

Er vindt een megafusie plaats binnen de brouwerijwereld tussen AB InBev, de grootste brouwerij ter wereld en de nummer 2 SAB Miller. AB InBev is eigenaar van Dommelsch en bij SAB Miller is Grolsch ondergebracht. Deze fusie kan consequenties hebben voor de biermarkt in Nederland. Het portfolio van merken zal danig worden opgeschud waarbij hoogstwaarschijnlijk de brouwerij in Dommelen de dupe zal worden gezien de logistiek rondom en in de brouwerij. De brouwerij is oud terwijl bv de brouwerij in Enschede van Grolsch hypermodern is en veel groter. Het zou een nachtmerrie zijn als de brouwerij in Dommelen zou gaan sluiten.

Wij roepen hierbij de het College van b&w en de gemeenteraad om zich in te spannen voor:

1. behoud van de bestaande gebouwen en het beschermde dorpsgezicht, welke status minimale bescherming biedt terwijl er eigenlijk sprake zou moeten zijn van een (industriële) rijksmonument;
2. behoud van het merk Dommelsch, een merk direct gekoppeld aan Dommelen oftewel aan Valkenswaard;
3. behoud van de werkgelegenheid.

De geschiedenis van de brouwerij gaat verder terug dan het jaar 1744. In de 17e eeuw (in 1650) was er in Dommelen, naast een brouwerij, ook een boerenbedrijf en een

herberg. De eigenaar toendertijd was, de familie Snieders, een Riethovense familie. Men brouwde ondergistend bier net als bv het huidige trappistenbier wat rijkelijk geschonken werd in hun eigen herberg. Het restafval van het brouwproces, wat de familie Snieders verhandelde, was uitermate goed voer voor de ossen. De herberg was tevens de plaats waar alle officiële zaken besproken werden zoals gemeentelijke zaken maar ook rechtspraak. De oude brouwerij was gelegen achter het huidige café de Oranjeboom. In 1869 werd Wilhelmus Cornelis Snieders geboren. Onder zijn leiding breidde de brouwerij sterk uit en ging Stoom Bierbrouwerij 'De Oranjeboom' heten. De brouwerij had toen al regionale betekenis. Het transport vond plaats in enorme vaten die per platte wagen werden vervoerd.

In 1894 werd een nieuwe brouwerij gebouwd naast een nieuw woonhuis. Dat huis staat er nog altijd. De brouwerij is in de laatste 100 jaar vele malen groter geworden maar de brouwzaal, nu nog zichtbaar, staat nog altijd op de fundering uit 1894. De Dommelsch Bierbrouwerij is in de laatste 100 jaar alleen maar gegroeid en behoorde eind jaren 60 tot een van de grootste brouwerijen van Brabant. Groter dan bv Bavaria. Sinds 1930 heette het bedrijf: N.V. Dommelsche Bierbrouwerij v/h W.C. Snieders.

Lang is het een van de oudste familiebedrijven van Nederland geweest, maar in 1968 werd de tot dan toe onafhankelijke brouwerij overgenomen door Brouwerij Artois (een voorloper van Interbrew). Het merk Dommelsch werd door de nieuwe directeur omgevormd tot Dommels (zonder ch) en kreeg stevige concurrentie van het merk Stella Artois, waarna het merk Dommels het loodje zou leggen. Hierna zou het internationale merk Skol het proberen, wat opnieuw mislukte. In 1983 werd een grote campagne opgezet om heel Nederland kennis te laten maken met het bier Dommelsch: de oude spelling was tegen die tijd weer in ere hersteld. Naast Dommelsch worden in Dommelen ook Hertog Jan, Jupiler, Brahma en Leffe gebrouwen. Hopelijk blijft dat zo in de toekomst.

Wij zijn verheugd u te kunnen mededelen dat tijdens de begrotingsbehandeling in de gemeenteraad van 5 november de lokale partij H&G een amendement heeft ingediend waardoor het college van B&W zich gaat inspannen ter behoud van het industrieel erfgoed van Valkenswaard in het algemeen en in het bijzonder van de Dommelsch Bierbrouwerij. Het voorstel van H&G kreeg de steun van de gemeenteraad.

Markt 55

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft het advies van de A2-bewarencommissie inzake de sloop van de schoorsteen Markt 55 overgenomen. Het advies behelsde afwijzing van onze bezwaren en in stand houding van de afgegeven vergunning voor sloop.

Opvallend daarbij is dat het College in tegenstelling tot haar eerdere verweer het veiligheidsaspect van de schoorsteen als doorslaggevend element naar voren bracht. Ook werd aan het "positieve" sloopadvies van de A2-Erfgoedcommissie niet getwijfeld mede vanwege het feit dat Groen en Heem Valkenswaard e.o. geen contra-expertise rapportage had overlegd.

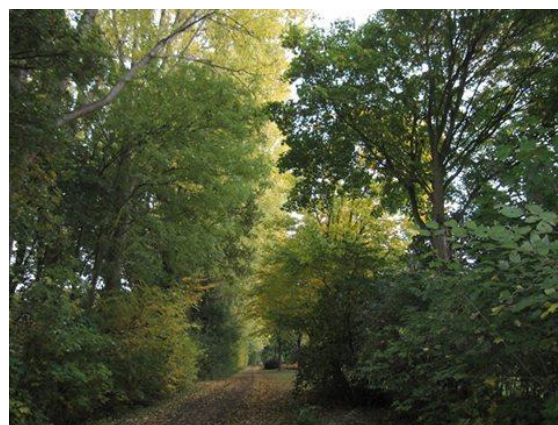
Wij hebben besloten geen nadere juridische stappen te ondernemen. Het kerkbestuur heeft inmiddels de schoorsteen laten slopen.

Veel minder kap van bomen Loonderweg.

In mei maakte Groen en Heem Valkenswaard e.o. melding van bezwaren tegen de voorgenomen kap van 231 bomen aan de Loonderweg in Dommelen. De plannen waren te rigoureu, onnodig in de geplande omvang en hielden te weinig rekening met de flora en fauna in het gebied. Het verheugt Groen en Heem dat de gemeente haar plannen nu heeft aangepast.

Er is nu een omgevings-vergunning aangevraagd voor het kappen van 36 bomen in de houtsingel die ligt aan de oostkant van de Wannerwei-Schrijnerwei in Dommelen Noord. Dus aanzienlijk minder dan de oorspronkelijke 231 bomen. Dit gebied is onderzocht op zijn natuurwaarden en ook is de vitaliteit van de bomen (populieren) bekeken. Hieruit blijkt dat onderhoud wel noodzakelijk is. Uit het onderzoek blijkt verder dat vleermuizen de houtsingel gebruiken als vliegroute en fourageergebied. De gemeente wil in het najaar van 2015 enkele boomvakken in dit gebied aanpakken en het omvormen tot een groenstrook die ook beter past in een beekdal.

Bij de omvorming wordt rekening gehouden met de functie van de houtopstand voor de vleermuizen. De houtsingel blijft behouden als lijnvormig element. Door het kappen van de 36 populieren komen de al aanwezige andere bomen beter tot hun recht.

Uit de Regio

Kaalslag bij aanleg Fietspad 'Oude Spoorbaan'. Gemeente Waalre uiterst onzorgvuldig

Onlangs heeft voor de aanleg van het fietspad 'Oude Spoorbaan' een enorme kaalslag plaatsgevonden waarbij honderden bomen gekapt zijn. Gemeente Waalre heeft, ondanks afspraken en toezeggingen, hier forse schade aan de natuur in de bossen van Waalre en Valkenswaard toegebracht. Het geplande fietspad ligt direct naast vennen met de kwetsbare en streng beschermde heikikker, poelkikker, levendbarende hagedis en alpenwatersalamander.

Bovendien compenseert Waalre deze natuurschade niet passend, mede omdat Provincie Noord-Brabant de situatie gedooft. Het geplande fietspad ligt in EHS (Ecologische Hoofdstructuur)-gebied en voor de aanleg diende daarom een herbegrenzing van de EHS plaats te vinden. Waalre heeft daartoe bij Provincie Noord-Brabant voor een strook van 3.5 meter breedte (voor de hoofdroute van het fietspad) en voor een strook van 2.4 meter breedte (voor de aftakking naar de Heikantstraat) om herbegrenzing gevraagd. Ook is vastgelegd dat Waalre de verloren natuurwaarden van deze stroken grond compenseert.

Echter, nu na de kaalslag, blijkt dat Waalre ook buiten deze stroken voor het fietspad grond gebruikt. Over het hoofdtraject van ruim 4 kilometer heeft Waalre een strook met tenminste 5 à 6 meter breedte volledig ontdaan van alle aanwezige bomen en struiken, inclusief wortelopslag. Voor de aftakking is een strook van ruim 4 meter volledig vrijgemaakt van begroeiing. Uit de nieuwe bestemmingsplannen '(Oude) Spoorbaantracé' Waalre en Valkenswaard blijkt nu ook dat de strook grond voor het hoofdtracé minstens 5 meter breed is.

Deze 1.5 meter breedte méér (over het gehele tracé!) betekent echter een extra verlies van ruim 40% aan natuurwaarden! De door Waalre

verleende kapvergunning en de nieuwe bestemmingsplannen zijn hiermee in strijd met de Verordening Ruimte van Provincie Noord-Brabant. Wij hebben daarom de Provincie om handhaving verzocht. De Provincie stelt hierop voor om achteraf nogmaals (!!!), maar nu zonder de voorgeschreven procedures, de bestemming van de strook van 1.5 meter breedte te wijzigen. Zo wordt naast natuur, eveneens de democratische besluitvorming onrechtmatig aangetast. Mogelijkheid tot inspraak is hierbij niet mogelijk. Wij wijzen erop dat de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) het willekeurig aanpassen/wijzigen van bestemmingsplannen door ambtenaren niet toestaat.

Ook over het aantal te kappen bomen is Waalre misleidend geweest. Door aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ten onrechte te melden dat slechts enkele bomen gekapt dienden te worden, heeft zij bereikt dat een procedure voor een ontheffing van de Flora- en Faunawet niet nodig was. In verband met streng beschermde amfibieën in twee van de aanliggende vennen heeft RVO in haar besluit aangegeven dat kap van bomen bij deze vennen slechts beperkt dient te blijven tot een strook ten behoeve van de aanleg van het fietspad, en niet meer.

Helaas, ook bij deze vennen heeft nu een regelrechte kaalslag plaatsgevonden, er resteren hier nog slechts enkele bomen....

Activiteiten

Wandeling Dommeldal

Op de zonnige zondagmiddag 8 november vond de eerste Groen en Heem Wandeling in het beekdal van de Dommel plaats. Tijdens deze wandeling maakten een 15-tal deelnemers kennis met de rijke historie en prachtige natuur van de omgeving waar tot voor kort het bouwplan Dommelkwartier was gepland. Het gebied heeft zeer belangrijke cultuurhistorische- en natuurwaarden en dient daarom beschermd te worden.

Naast aandacht voor de aanwezige flora en fauna van het gebied werd o.a. stil gestaan bij het rijksmonument de Bunker, de monumentale bomen aan het historische zandpad aan de Weegbree (historische benaming: de Molenstraat), de middeleeuwse akkers met het bolle reliëf, de Kasteelhoeve en de Loondermolen.

Ook werd nader ingegaan op de nog zichtbare cultuurhistorische waarden van het Heike en op de voorgenomen kap van de populieren aan de Wannerwei waarbij onnodige kap door Groen en Heem Valkenswaard e.o. is voorkomen.

Wij kijken terug op een geslaagde middag en bereiden ons voor op onze volgende publieksactiviteit.

Colofon

Groen en Heem Actueel is het twee maandelijks orgaan van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken.

Correspondentie adres

Groen en Heem Valkenswaard e.o.
Oranje Nassastraat 64
5554 AE Valkenswaard
Tel.: 040-22 60 010

info@groen-heemvalkenswaard.nl
www.groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Eindredactie en Lay-out :
Bas Verbeek
Redactieleden:
Albert Aten en Lambert de
Brouwer

Financieel

NL33 INGB 0002 8130 08 EUR
KvK: 40235293

Sluitingsdata Kopij

12 oktober, 14 december.
Aanwijzingen voor auteurs zijn op
aanvraag verkrijgbaar bij de
hoofdredacteur. Artikelen dienen
digitaal te worden aangeleverd.

Adreswijzigingen

Kunnen worden doorgegeven aan
de Groen en Heem
ledenadministratie of via
info@groen-heemvalkenswaard.nl

© Groen en Heem Valkenswaard e.o.